

Posudek na dizertační práci Mgr. Jana Koláře. Drogy v socialistickém Československu, 152 s.

Autor disertační práce Mgr. Jan Kolář hned v úvodu práce tvrdí, že témata na poli soudobých dějin jsou již dosti přesycená na to, aby se našlo něco nového, aby následně konstatoval, že problematika drog je jen málo probádaná. Nejsem si vůbec jistý, že jsou soudobé dějiny probádaným polem. Ale k meritum věci, nevím jak a kde, ale na FHS UK stačí pomocí vyhledávače <https://ohsd.fhs.cuni.cz/OHSD-27.html> získat docela robustní přehled, jak je téma „drog“, a to i historiky zpracovávané.

Faktem je, že až do roku 1989 byly veškeré údaje o drogově závislých utajované, samotné téma je samozřejmě více zmiňováno až v 80. letech. Drogy jako by se měly socialistickému Československu vyhnout. Jak autor výstižně zmiňuje, problematiku, resp. šíření a konzumaci drog lze spíše hledat v pojednáních lékařských, psychologických, právních či kriminalistických.

Toxikomanie byla považována za negativní jev, který se do „výkladní skříně“ socialismu nehodí, resp. celá problematika byla u nás vykreslována jako ryze kapitalistický problém. Na druhou stranu v exilových Listech vyšel v roce 1988 text o Patologických jevech v české společnosti a autor (Bohemicus) vinní za šíření toxikomanie naopak minulý režim, obzvláště pak období „normalizace“, spolu s dalšími patologickými jevy, za něž považuje alkoholismus, chalupářství, jako útěk do soukromí (!), rozpad rodiny, atomizaci společnosti atd. Jak dnes vidíme, a nemusíme být ani historiky, byl Bohemicus vedle, jak ona příslovečná jedle. Všechny zmíněné negativní jevy procházely mnohem delším vývojem, než byla ona „normalizace“ a jsou patrné v nezmenšené míře i dnes. Chalupářství se při svém obnoveném boomu lze mezi negativní jevy zahrnout jen stěží.

Obecně se mi zdá doktorská práce Mgr. Jana Koláře, jako spíše vyztužená diplomová práce. První kapitola O socialistickém zdravotnictví a tabletové kultuře přináší zbytečně informace, o povaze čs. zdravotnictví, porodů, resp. o bezplatném zdravotnictví etc., které by se daly jen poznámkovat a jít mnohem razantněji in media res. Mnohem více interpretačně propracované jsou jen stránky 21-22. Od s. 22. jde o popis různých chemických preparátů, tablet. Celý oddíl mi přijde jako „příbalové letáky k léčivům“, který každý z nás tu a tam dostává. Samozřejmě je zde specifikováno, u jaké skupiny byla ona látka oblíbená.

Podobně je zpracována, opět pouze přehledově i následující kapitola, která rozřazuje a popisuje opiáty. Myslím si, že podobných výčtů a popisů účinnosti jsme každý z nás četl desítky. Na těchto stránkách dizertační práce se zcela vytrácí pohled historický. Použité statistiky sice tento nedostatek zčásti vyvažují, ale více úvahové vstupy autora by byly pro práci více než přínosné.

Zajímavější četba přichází v kapitole třetí. O osobních a rodinných tragédiích. I když i zde je příliš mnoho zataček Chruščov – Stalin – Novotný, odvádějící podle mého soudu od merita věci. Zajímavá je část práce věnovaná násilí a ohrožení, která alespoň pro mě skýtá poměrně nové informace. Škoda, že autor v každé ze svých kapitol podléhá přílišnému „škatulkování“, a výčtům, kdy vychází tu z autorit z oblasti psychiatrie, jindy z kriminalistického rozlišení trestné činnosti nebo legislativy.

Nejzajímavější částí dizertační práce je rozhodně kapitola O drogách z Marsu a o drogách Made in Czechoslovakia.

Dizertační práce se mi velmi těžko hodnotí. Jednoznačně je dobře metodicky napsaná. Shromažďuje tu více, tu méně známé okolnosti týkající se toxikomanie. Jednotlivý příběh ale chybí. Autor textu se mnohem více zabývá rozkladem jednotlivých problémů, a to až na příslovečné „prvočinitele“. Předložená dizertační práce je tak mnohem více popisem problematiky než její hlubokou analýzou.

Na druhé straně je práce nepopíratelně poctivě napsána, a to s využitím relevantních pramenů a literatury.

Velmi váhám mezi doporučením a nedoporučením. Velmi bych se přiklonil v tomto případě posuzovat rovněž kvalitu obhajoby.

Pokud bych se musel rozhodnout, jestli dizertační práci doporučit, pak jen mírně převažuje **doporučující** stanovisko.

V Praze, 7. srpna 2018 prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.